

SZÁMADÁS

Kispolgár voltam, óvatos duhaj, —
a csöndes fejcsóválás partján tévelyegtem;
bámész-tudatlan, ittam nagy időket:
csodálkoztam
és rossz verseket énekeltem.

Anyatejtől láttam lopni csecsemőt,
s láttam korától meglopni gyermeket,
olyant is, aki még sose nevetett —
és velük sírtam a hentesbolt előtt
(sírattunk sonkát, májat és velőt)
s együtt lógtunk villamos-ütközön,
s márvány - Renddel összeütközön,
s én tudtam, miért karikás a szemük,
miért lopnak, piszkosak, tetvesek —
testvéreim voltak, nekem kedvesek,
voltam Robinson, s don Kihót velük
s lopott almáért együtt kaptunk verést...
azt hittem, hit ez — és hítnek elég.

Gödör-lakásban, cifra palotában
és ott is jártam, hol nyüzsgött a nyomor.
Én tudtam, hogy roppant nagy úr a gyomor:
és tudtam, hogy van a világon csoda:
kaviár, ananász, tartár és rák-kroket —
ismertem munkást, aki harminc éven át
aszalódott a börgyárban — aztán kidobták,
pálinkát ivott és éhezett.

Jártam Rómában, jártam a Vatikánban,
csodáltam hús-színű Magdolnák szín-csodáit,
gyűrűt csókoltam és a vas Jézus-szobor előtt:
bámultam, hogy vaslába félig elkopott
a millió csóktól, amit rányomott
vakhit, alázat és a hiába reménykedők.

Jaj, mennyi Rómában a pap és a koldus
és kikandikálnak a gépfegyverek, a szent,
a háromszor vasalt bejárat mögül,
»Scopát« játszott a svájci, nyert és most örül —
az Angyalvár felett a glória — de lent
veszett kedvében hömpölygött a nép.
Kenyeret kért, áldás helyett és a herék
»Krisztus könnyeit« itták és röhögtek
és az Apollóban meztelen táncosnők —
táncoltak? — Dehogy táncoltak!

Hemperegtek.

Bécsben is jártam. Kopasz »tudósok«
épp Marxról húztak bőrt, izmot, ideget.
»Ez tudomány« — vinnyogták és az Opera előtt
autók hozták a hasas »feinschmeckereket«:
— jaj, csupa érzés, csupa búbáj ez a Strauss...

Mi egy garni-hotelből néztük a furcsa világot,
piszkos lepedők laktak velünk, bolhák és utcalányok.
A Práterban schillinget adtam egy koszos
utcakölyöknek, aki bölcs volt, nagyon okos:
kiköpött, valamit morgott, s nem köszönt —
tán gazdag úrnak nézett, aki kélútra kel
s a jótékonny pénzt munkástól lopta el...

Forgott az Órláskerék és mi röhögtek,
emberek, sorsok, álmok hogyan pörögnek —
aztán megszólalt Dollfus; ágyúk dörögtek,
új keresztcsivítések álltak mögöttük,
s előttünk bőven omlott vére
a dolgozóknak.

A dermedt Pesten halla volt a csend,
nyomort konzolidált a tolvajok grófja
és börtönt őrzött a marcona Rend.
Szepegett a szó is, a zsarnok Vár alatt
s a Gondolatót szuronyok vigyázták
és komor falak és gyávult vitézhadak.
A jövő meg — magánzárkába zárva, —
keletre nézett és a napot várta
Szegeden, Vácott, a Markóban és Mária-Nosztrán.

Színes, apró dalokat dűnnyögtem;
jól elhelyeztem ígét és főnevet.
Néha megírtam: ej, rosszul van ez így...
esetleg, netán, másképp is lehet —
Spanyolországban roppant seregek
Petőfi-dalt daloltak véres és vörös viharban
és én — magyar költő —
a harctól ismét megfutoztam.

Tanár tanított: nem tudni semmit,
s ez kényelmesebb volt a berrikádnál.
A problémáktól gyáván megfutoztunk,
s melegedtünk lepke-röpke lángnál...
Politikamentes kultúrából ittunk,
s bárgyú undorral, tévedt önmagunktól,
csak arra jártunk, hol számár kolompol,
birkamódon, sunyi fejet hajtva;

gúnnyal dobáltunk népre, szépre, jóra —
s aki értünk harcolt,
a Nagy Tanítóra...

S mégis azt hittem, harcos vagyok én is,
mert néha felforrjt a szó torkomon...
ha nem bírtam már, hánynom kellett mégis,
úgy elfogott önkínzó undorom.
(Hatszáz dinárt fizetett a munkásnak a Gyár,
egy hónapra. Házbért fizess és ételt, ruhát
és küldd iskolába az éhező pulyát
és verdd száraz asszonyodat, számár!)

Pertu barátom volt a gyáros és nem szégyeltem,
ittam vele és énekeltem
fanyar verseket és azt hittem: hiszek.

Zuhanó évek zuhogtak és fellázdak a hegyek;
ásóval ástam vad mélységekbe le, —
pokokban jártam, ördögöket láttam
s így lettem szívvel és új hanggal tele.

Hangot hallottam és hangra találtam,
s ahogy föld issza a májusi esőt,
úgy ittam hitet, erőt, levegőt; —
és tánca mozdultak dohos-mohos kövek,
a föld morajlott és a néptömeg, —
s mikor legárvább voltam, egyedül,
milió testvér vett puhán körül...

Ha szemem hunyom, csatákat látok
és csodákat.

Munkások és parasztok rohamoznak
kacsalábon forgó sziklavárat,
Hétféjú sárkány hányja a lángot,
tüzet fúj száz pokolból ezer tüzes ördög;
álmos tegnap még altatókat dörmög —
és mégis meghódítjuk a világot!

Szenettet írjunk, vagy a hegedűn
édeses-búsos szerelmet zokogjunk?

Vagy harsány hórukk zengjen a szavunkból
és végig, ahol kalapács van, kasza és ököl
(Samacon, ahol most lecsapott a pöröly
s ahol a múlt riadva fut s az alagút
robban és százezer ijjú dalol)
költők, riadót éppen mi ne harsonázzunk?!

Kalapács üti most a ritmust,
s a daliamot
traktor dohogja.

Ordíts!
Harsogva harsogj
győztes éneket!

Hangulatlámpa?
Reflektor ver most fényeket
s a színre lépett
ragyogó Jövönk!

